

ΘΡΑΚΗ. Ὁκτώβριος. ἡ γλῶσση ἡ τραγωδία τοῦ θρακικοῦ κάμπου αὐτοῦ πλέκεται γύρω ἀπὸ τοὺς ἐλιγμούς τοῦ Ἑβρου. Γιατί δὲν εἶναι ἐλιγμοὶ αὐτοῖ. Εἶναι σπαθισεῖς ποὺ σπαθίζουν καὶ πετοκόβουν τὸ θρακικὸ κάμπου.

Εἶπε ὁ παλιὸς θρακιώτης: — Ὁ Ἑβρος, ἀλλοῦ μᾶς δίνει καὶ ἄλλοῦ μᾶς δικάζει...

Πράγματι αὐτὸ γίνεται. Μετὰ τὸν πῖνός ὁ Ἑβρος χάνεται μακριὰ ἀπὸ βάθος καὶ ἀφίνει ὁ ἑμᾶς ἕναν ἀπλόχωρο κάμπου. Σαφνὴν καὶ θυμὸς σὺν ὁ πούλιος βάτος ἀποσυγκλῆθ' ὅρμη, βγαίνει μακριὰ μᾶς καὶ κυλάει τὰ νερά του πλατὺ πλατὺ σιδηροδρομικῇ γραμμῇ. Στὴν περιφέρεια τοῦ Σουφλίου π. χ. εἰ ἐλιγμοὶ τοὺ δὲν εἶναι ἐλιγμοὶ ἐνός εὐλογημένου ὅ γ' ὁ ὅ στοιχείου ποὺ κυλάει στὴν ἀγκαλιά τῆς γῆς. Γίνονται φοβερεῖς γαταγνιές ποὺ πέφτουν ματωμένα ἐπάνω στὴν πλοῦσια γῆ καὶ τὴν σπαθίζουν καὶ τὴν πετοκόβουν ἀλύτῃτα. Ὁ Σουφλιώτικος κάμπου, εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα πράσινα ὁράματα ποὺ ἔχει ν' ἀντίκρῃ κανεὶς ἐπάνω στὴ γῆ. Τὸν χαρίζαστε ἀπὸ μακριά, καὶ ὅσο πλοῖα ὀρῶντες τὸν χαρίζαστε ἀκόμα περισσότερο. Οἱ μαρεῶνες του εἶναι χαρὰ Θεοῦ. Εἶναι εὐθυγραμμισμένοι. περιποιημένοι. Οἱ μουρεῖς τους εἶναι δένδρα φοινῶμένα, γερὰ, καταπράσινα καὶ ἀλάνδοντα σὺς τέλειως στερεῖς τὸν σὺν νεῖες καμωρῆτες.

Ὁ παλιὸς θρακιώτης μᾶς λέει — Πενήντα χρόνια ἔτσι τὰ θυμάμαι αὐτὰ τὰ δένδρα. Δὲν γράζουν ποτὲ.

Δὲν μᾶς φαίνεται ἀπίστευτὴ ἡ πληροφορία τοῦ. Οἱ Σουφλιώτες εἶναι οἱ καλλίτεροι ἱεροκουλολογῶν τοῦ κόσμου. Καὶ ἡ τέχνη τους, ἡ ὑπεροχὴ τους, τὸ ρεκόρ τους φαίνεται ἀπὸ τοὺς μαρεῶνας τῶν. Ἐχουν διαλέξῃ ἔχουν κατορθώσῃ καὶ δημοθυρήσουν ἕναν τύπο μουριάς ἰσχυρῆς ποὺ χρόνια καὶ χρόνια δὲν γηράζει καὶ τὸ φύλλο τους εἶναι ἀβρό καὶ ἀφράτο.

ΑΛΛΑ Ο ΕΒΡΟΣ...

Ἄλλ' ὅσο νὰ τὸν χαροῦμε τὸν κάμπου τοῦ Σουφλίου εἰμασθε ἀναγκασμένοι νὰ τὸν κλάψουμε. Ὁ Ἑβρος μὲ μιὰ ἀλύπητ' γαταγνιά του τὸν πετοκόβει καὶ

μᾶς τὸν παίρνει. Τὸ μεγαλύτερο μέρους τὸ δίνει στὴ Τουρκία. Ἀπὸ τὸ Σουφλί καὶ ἐπάνω ὁ Ἑβρος ἀρχίζει νὰ παίξῃ κυνηγητὸ μὲ τὸ τραῖνο καὶ νὰ μᾶς παίρνῃ τὸν κάμπου. Ἐκ χωρὶς αἰσ

ποὺ εἶναι στὴν περιφέρεια αὐτὴ ἀριστερὰ τῆς γραμμῆς μοιάζουν σὺν τρομαγμένα. Τρομάζουν ἀπὸ τὴν τρομερὴ ὕψη γαταγνιά ποὺ ἔπρεπε στὴ γῆ τους καὶ ἔτρεξαν νὰ σκαρφαλώσουν στὰ ριζὰ τοῦ βουνοῦ.

Κοντὰ στὸ χωριὸ Μάνδρα ὁ ἐλιγμός θάβει στὸ μεγαλύτερο βάθος καὶ λέεται ὁ Ἑβρος σὺν νὰ μετανοίωει γιὰ ὅτι μᾶς πήρε ἀρχίζε ν' ἀπομακρύνεται, ἀφίνει τὸ κυνηγητὸ του μὲ τὸ τραῖνο καὶ μᾶς τὰ παίξῃ μετ' ἐλπίδος ποὺ γέρνουν καὶ τοὺ κάνουν σινιάλο κάπου ἐκεῖ μακριὰ στὸ βάθος. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι νὰ μᾶς ἀφίνει μιὰ ἀπλόχωρη ἀγαθὰ κάμπου...

ΤΑ ΘΡΑΚΙΚΑ ΕΛΗ

Μὲ τὸν ἐλιγμὸ ποὺ κάνει ὁ Ἑβρος ἀπὸ τὸ χωριὸ Μάνδρα μᾶς χαρίζει εἰπαμε μιὰ ἀγανὴ ἔκτασι κάμπου. Ἀλλὰ ἡ ἔκτασι αὐτὴ τὸ χειμῶνα δὲν σπέρνεται. Τὴν πλημμυρίζουν τὰ νερά καὶ τὴν μεταβάλλουν σ' ἕνα ἀπέραντο ἑλός. Τὴν σπέρνουν μόνον ὄψιμα καὶ δίνει μιὰ πλούσια ἐσοδεία. Οἱ χωρικοὶ βλέπουν τὴν πλοῦσια γῆ ἀπὸ τὰ παράθωρα τοῦ γεωτονικοῦ βαγονιτοῦ τῆς γ' θέσεως μὲ βλέμμα λατρείας καὶ λένε: με βαθὺ καῖμος.

— Ἀχ καὶ νὰ γινόνταν ἀποξηραντικὰ ἔργα...

Σημειώτεον ὅτι αὐτὴ ἡ περιφέρεια δὲν εἶναι ἡ μόνη ποὺ τὴν πατάει τὸ νερὸ καὶ τὴν γεμίζει ἔλξη. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὴν περιφέρεια ὅπου τὸ χωριὰ Τεχίον, Τάρσιον καὶ ἄλλα. Ἐκεῖ τὸ χειμῶνα ἔρχεται τόσο νερὸ στὸν κάμπου, ποὺ τὰ χωριὰ ἀναγκάστηκαν νὰ μετατοπισθοῦν γιατί δὲν μποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὴν ζωὴ τῶν ἀμφοβίων...

Σ' ὅλες αὐτὰς τὶς περιφέρειες ἔνας εἶναι ὁ καῖμος. Νὰ γίνουν ἔργα στὸν Ἑβρο ποὺ δὲν τὸν

7. Μαρτίου 1936

περιαεῖψουν τὴν κοίτη του καὶ ἀπὸ ἐνέμερι φθοροποιῶν στοιχίτῃ θὰ τὸν κάνουν ὁλότλητα ἀγασποῖς...

Βεβαίως, ἡ ἐκτέλεσις ἔργων ἐκβαρύνσεως,

ἀπὸς ἡγετανίων καὶ ἀρρέων κόν στὸν Ἑβρο εἶναι μιὰ μεγάλη ὑπόθεσις. Ἐν τὰ μεταῦθμος καὶ μετρήν ποὺ θὰ ἀνατελῇ ἡ εὐτυχία ἐκείνῃ ἡμέρᾳ καὶ νδεῖκνται νὰ γίνῃ πρόχειρα καὶ. Τὸ κατ' αὐτὸ εἶνε ἡ ἐπιτυχία τῆς δικῆς μας ὁδοῦ τοῦ Ἑβρου μὲ δένδρα καὶ προπάντων με φτελίς καὶ μελίτες. Ἡ δικὴ μας ὁδοῦ εἶναι ὁλογυμνὴ ἐνῶ ἡ τουρκικὴ ὁφάνεται σάντιστροπάρ τοι μὲ τὰ πυκνὰ δένδρα. Τὰ δένδρα τῆς αὐτῆς σχηματίζουν ὁρῶμα καὶ ὁ Ἑβρος σταν φοινῶντες ἐξελεῖται ἐπὶ τῇ δικῇ μας μεριά. Καὶ ὁ γιμὸν ἐκχέλει λείζει ἄλλα κάπου

κάπου σὲ ὀρισμένα σημεῖα ἀλλάζει κοίτη βαρύνῃ καὶ μᾶς παίρνει ἐξασος...

ΤΟ ΘΟΥΡΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΠΟΝΙΑ ΤΟΥ

Ὁ Ἑβρος μᾶς πλησιάζει πάλι καὶ συνεχίζει τὸ κυνηγητὸ του μὲ τὸ τραῖνο. Κάποτε ἀντιπρόκεινται τὸ γραφικὸ δράμα τοῦ Διδυμοτείχου. Τὸ τραῖνο κάνει πὺς θέλει νὰ ξεφυρῇ ἀπὸ τὸ κυνηγητὸ κάνοντας μιὰ στροφή ἀριστερὰ, ἀλλὰ περὶ πέρα ἀπὸ τὸ Διδυμοτεῖχο ὁ Ἑβρος τὸ ἐσναβρίσκει. Γίνεται γαλαντόμο πάλι καὶ ἡ ἕναι ἐλιγμοὶ μὲ μᾶς χαρίζει κάμπου, ἀλλὰ στὸ Πύθιον φαίνεται πάλι σὺν νὰ μετανοίωει ὁ παλιὸς θρακιώτης πάλι μᾶς λέει:

— Κι' ἐδῶ ὁ Ἑβρος μᾶς ἀδ

καίει... Στὸ Πύθιον μιὰ γέφυρα τὸν τυλίγει σὺν ζώνῃ πολυτελείας. Εἶνε ἡ μεγαλὴ σιδερένια γέφυρα τῆς γραμμῆς Κωνσταντινίου πόλεως. Κιττάει τὰ νερά του. Διατρέχουμε μὲ τὸ βλέμμα μας τὸν ροῦν του. Ὁ Ἑβρος κυλάει βουβός, σοβάρός, ἀδιάφορος γιὰ τὰ ἀνθρώπινα, ἀνύποπτος γιὰ τὸ ρόλο ποὺ ἐπαίξει στὴ διπλωματία καὶ γιὰ τὸ ρόλο ποὺ παίξει στὴν ὁδοποιία ὅσο λαῶν.

Ἀπὸ τὸ Πύθιον καὶ πέρα κάνει τὸ ἀντίθετο ποὺ ἔκαμαν ἔως τώρα. Μᾶς δίνει κάμπου ἀντὶ νὰ μᾶς παίρνῃ. Εἶναι ὁ κάμπους μας ἀπὸ δὴ καὶ ἐπάνω χαρὰ Θεοῦ.

Συνέντευξις εἰς τὴν Ἀθηναίαν.

Μπορεί να γίνει ο Νεϊλος της Θράκης.

Μαυρομήτρη
6840 1736

ΘΡΑΚΗ. Οκτώβριος. — Η διαδρομή από Αλεξανδρουπόλεως μέχρι Ορμενίου δεν είναι μια άπλη διαδρομή. Είναι ένα ζπος. Μάλιστα ένα ζπος που έδω το διαστήσει μια άλληλουχία από χαρούμενα ήλιδοουστα και καταπράσινα ειδύλλια, εκεί το πλακώνει με το βαρύ ίσκιος της μιά μοίρα τραγωδίας.

Πρέπει να έχετε μαντέψει πειό είναι το στοιχείο που κάνει την άπλη αυτή σιδηροδρομική διαδρομή να παίρνει τέτοια σημασία. Είναι ο Έβρος.

Τη διαδρομή από Αλεξανδρουπόλεως μέχρι Ορμενιάς, την κάναμε πριν πιάσουν τα πρόσφατα φθινοπωρινά φύγη του Οκτωβρίου. Την κάναμε μιά ζεστή και χαρούμενη ημέρα των πρώτων εβδωμάδων του Σεπτεμβρίου. Το τραίνο άρχισε να φουμάζει και να φεύγει μέσα σ' ένα άπλοχωρο εύφοροτατο κάμπο, που ήτανε χαρά Θεού.

Ο Έβρος δεν φαινότανε ακόμα αλλά τόν μαντεύσαμε. Τόν εφαν ταξιδεύει σαν ένα πελώριο αλό που τόν κρατούσε στ' άδρακα χέρια του ο Θεός και ραντίζει με τα νερά του και γονιμοποιούσε τη θρακική γή.

Δέν τόν βλέπαμε ακόμα τόν Έβρο αλλά βλέπαμε τα έργα του, είχαμε μπροστά στα μάτια μας τα θαύματα του. Ένας χαρούμενος κάμπος γέρνει επάνω στην όγρā κοίτη του, όπως γέρνει το κορμί μιάς θραφερής γυναίκας επάνω σ' ένα ήράκλειο σιταβρό μπράτσο. Καταπράσινα χωράφια σχηματίζουν ένα καταπράσινο άπεραντο χαλί, που επάνω του είναι κεντημένα ατέλειωτα ειδύλλια της αγροτικής ζωής.

Ο ΝΕΙΛΟΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Πόσοι όμως από τούς ανθρώπους της σημερινής γειεας ξαίρουνε την ιστορία του γονιμοποιού αυτού οτιχείου. Πόσοι ξαίρουν το θρύλο του Έβρου; Έλαχίστοι & / όχι κανείς...

Στό βγόνι της α' θέσεως, όπου είμαστε σιβαγμένοι άνθρωποι άμαρτέρων τών φύλων, σάν τις κόττες στ' φορητό κοτέτσι τους, (άχ καυμένη εταιρεία τών θρακικών σιδηροδωμών!) είμαστε τυχεροί νάχουμε πλάι μας έναν παλιό Θρακιώτη. Κι' απ' αυτόν ανούμε την ιστορία του Έβρου. Ένψ το τραίνο γλυστράει και φεύγει, ο κάμπος, ο πλούσιος, ο καταπράσινος θρακικός κάμπος μās διηγείται το θρύλο του Έβρου. Κι' ο παλός Θρακιώτης που κάθεται εις το πλάι μας μεταφράζει τη βουβή αφήγηση του κάμπου σέ λόγια:

— Βλέπετε τ' θαύματα που κάνει ο Έβρος; Σας προκαλεί το θαυμασμό, αυτό το άπεραντο,

κάμπου; Τι είν' αυτό; Ο Έβρος θα μπορούσε να κάνει ακόμη μεγαλύτερα θαύματα. Θα μπορούσε να γίνει ο Νεϊλος της Ελλάδος. Ο κάμπος της Θράκης θα μπορούσε να μεταβληθή σέ γή Έπαγγελίας. Θα μπορούσε να γίνει ένας μεγάλος και πλουσιώτατος σιτοβολών της Ελλάδος.

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΗΤΑΝ ΠΛΩΤΟΣ

— Πώς θα έγιν'ε το αυτό;

— Θα έγιν'ε, αν ο Έβρος γινότανε όπως ήτανε πριν. Διότι πρέπει να ξαίρετε πώς ο Έβρος δέν ήτανε έτσι μιά φορά. Ή-αν μεγάλος και πλατύς και βαθός, όπως είναι τα περισσότερα παλιά, ιστορικά ποτάμια της Βαλκανικής. Ήτανε πλωτός. Ποταμώπλοια και σέπια τόν διέσχισαν. Η Ξυλεία της Ρουμανίας και ένα σωρό άλλα είδη, έρχότανε με τόν Έβρο. Οι παλαιότεροι το θυμούνται αυτό. Άλλα

έδω και σαράντα χρόνια ο ποταμός άρχισε να ρηχναίνει. Γέμισε άμμο. Γι' αυτό και δέν χερει πειά τα νερά του τόν τροφόδοτον. Ξεχειλίζει, πλημμυρίζει κι' αντί να εφορτάει καταστρέφει...

ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

Και ο παλός Θρακιώτης αυνεχίζει:

Ο Έβρος πρέπει να ξαναγίνει όπως ήταν πριν. Πρέπει να γίνει ή έκβάθυνσή του και να έπακο- λουθήσουν άρδευτικά έργα, που θα γονιμοποιήσουν τόν κάμπο της Θράκης μέχρι τέτοιου σημείου ώστε να μεταβληθή σέ γή της Έπαγγελίας...

Πόσους άλλους δέν έχω ακούσει να μιλάν για κατασκευή άρδευτικών έργων στόν Έβρο. Κότταξα μιά στιγμή τα μάτια τού παλιού Θρακιώτη. Γυά, καν άπ' τη συγκίνηση. Ίσως και νά-ταν έκασυρμένα. Έτσι γυαλίζουν τα μάτια όλων τών κατοίκων του Θρακικού κάμπου όταν μιλάν για το ζωοδότη τους. Γι' αυτόν Έβρο. Μ' όση λαχτάρα αντικρίζουν τα χελιδόνια όταν φέρνουν την άνοιξη, τα τέκνα της θρακικής γής-μ' άλλη τόση λαχτάρα θ' αντικρύσουν το μακρύ καμηλίσιο λαιμό της πρώτης φαγάνας που θα σαλεύη επάνω από τα νερά του ποταμού. Γιατί θάβναι ο λαιμός του παράξενου πουλιού που θα φέρη στή γή τους κάτι περισσότερο από μιά άνοιξη. Μιά αιώνια άνοιξη φορτωμένη πλουσιοπάροχα με όλα τα προϊόντα του ανθρώπινου μόχθου, ξεχειλισμένη απ' όλα τα δώρα του Θεού...

ΤΟ ΕΙΔΥΛΛΙΟ ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Όσο δέν βλέπουμε τόν Έβρο

είναι ο γονιμοποιός κρουνός που σπορίζει τα άγαθα. Ειδύλλια μās τριγυρίζουν. Τα ατέλειωτα ειδύλλια του γονιμού θρακικού κάμπου. Από τη στιγμή όμως που τόν αντικρύσουμε πιασά να είναι ο γονιμοποιός κρουνός, από τη στιγμή που έρχεται και πλευρίζει το τραίνο ο Έβρος γίνεται ήως τραγωδία. Μιάς τραγωδίας έθνικης.

Τα χωρικά τ' άρχίζει με φωνή βαρυτόνου ο παλός θρακιώτης που κάθεται πλάι μας μέσα στο κοτέτσι—βγόνι:

— Ο Έβρος, λέει, άλλοθ' μās χαρίζει κι' άλλοθ' μās άδικάει...

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΥΡΙΟΝ: Ο Έβρος και οι ελπίμοί του.— Άλλοθ' μās δίνε πλούσιες μερίδες κι' άλλοθ' μās κερβει νυσταρίες.— Εφάρτα γονιμού κάμπου. Ή λάβαρά με τις γυνίμες γυναίκες του.— Το Άργος της Θράκης.— Τέ Θούριον με τα πσπένι—βαύματα. Τα μορεδένδρα του Σουφλίου που δέν γερνάνε κλπ. κλπ.